

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu **C., s. r. o.**, so sídlom v B., zastúpeného JUDr. PaedDr. I. P., PhDr. advokátom, so sídlom v B., proti žalovanej **J. T.**, bývajúcej v T., zastúpenej Advokátskou kanceláriou N. & N., s. r. o., so sídlom v B. 21, **o zaplatenie 765,46 eur s prísl.**, ktorá sa viedla na Okresnom súde v Galante pod sp. zn. 13 Cb 177/2009–270, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Trnave z 5 apríla 2011, č. k. 21 Cob 502/2010 – 318, jednomyseľne takto

r o z h o d o l :

Dovolanie žalovanej **o d m i e t a .**

Žalovaná je p o v i n n á zaplatiť žalobcovi na účet jeho zástupcu 25,67 eur náhrady trov konania.

O d ô v o d n e n i e :

Súd prvého stupňa rozsudkom z 11. novembra 2010 č. k. 13 Cb 177/2009–270 zaviazal žalovanú zaplatiť žalobcovi 174,75 eur s úrokmi z omeškania a 294,23 eur náhrady trov konania, keď predchádzajúcim uznesením z 21. decembra 2009 potom, ako žalobca vzal žalobu čiastočne späť, zastavil konanie v časti o zaplatenie 620,71 eur.

Súd prvého stupňa takto rozhodol na základe skutkového zistenia, že účastníci 3. júla 2007 uzavreli zmluvu na neurčitú dobu, o sprostredkovaní podľa § 513 Obch. zák. na sprostredkovanie poistenia. Jej nedeliteľnou časťou boli všeobecné obchodné podmienky (VOP). Zmluvný vzťah zanikol z podnetu žalovanej dňom 23. januára 2009. Žalobca 6. júla 2007 vyplatil zo svojho účtu žalovanej 21 065 Sk (699,22 eur), čo predstavuje 80 % priemernej provízie, ktorú žalovaná dosahovala v spoločnosti C. akciová spoločnosť, s ktorou bola v sprostredkovateľskom vzťahu pred vznikom zmluvného vzťahu so žalobcom a to z dôvodu šesťtyždňového oneskorenia vyplácania provízií od uvedenej spoločnosti. Žalobca si uvedené peňažné prostriedky na základe zmluvy požičal od spoločnosti A., a. s. Uvedené skutočnosti neboli medzi účastníkmi sporné. Rôzna bola interpretácia charakteru a účelu uvedeného plnenia účastníkmi, najmä otázka návratnosti poskytnutých peňažných prostriedkov.

Podľa žalobcu išlo o preddavok na províziu, ktorý mala žalovaná vrátiť, resp. malo prísť k ich započítaniu ak dosiahne produkciu. Podľa žalovanej išlo o nenávratne poskytnuté prostriedky vyplatené na základe verejného prísľubu, ktorý urobil jeden zo zakladateľov žalobcu J. K. B. na stretnutí v Banskej Bystrici 20. júna 2007, pričom prostriedky počas trvania zmluvného vzťahu neboli vykazované ako záväzok žalovanej, čo sa podľa žalovanej písomne potvrdilo vo vyhlásení 24. marca 2009. Žalobca po ukončení zmluvného vzťahu jednostranne započítal províziu, na vyplatenie ktorej jej vznikol nárok vo výške 524,47 eur. Ich vyplatenie sa žalovaná nedomáhala ani v predmetnom ani v inom súdnom konaní.

Podľa súdu prvého stupňa medzi účastníkmi existoval obchodnoprávny záväzkový vzťah upravený § 262 ods. 1 Obch. zák., zákonom o poisťovníctve a zákonom o sprostredkovaní poistenia a zaistenia. Žalovaná na základe predmetného zmluvného vzťahu vyvíjala pre žalobcu činnosť smerujúcu k uzavretiu poistných zmlúv alebo iných jeho finančných produktov a žalobca sa jej za to zaviazal vyplatiť odplatu – províziu dojednanú vo VOP, pretože ide o odplatnú zmluvu a odplatnosť záväzkového vzťahu je jeho podstatnou náležitosťou. Z charakteru predmetného zmluvného vzťahu, ako odplatného vyplýva povinnosť žalovanej vrátiť žalobcovi akékoľvek finančné prostriedky, ktoré jej boli vyplatené titulom provízie, resp. zálohy na províziu na vyplatenie, ktorej za existencie zmluvného vzťahu nesplnila podmienky.

Pokiaľ ide o tvrdenie žalovanej, že na stretnutí v Banskej Bystrici 20. júna 2007 odznel verejný prísľub, ktorého podmienkou bolo uzavretie zmluvy so žalobcom, za čo mala byť každému uchádzačovi vyplatená odmena, súd na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že neboli splnené základné podmienky, preto verejný prísľub podľa § 850 a nasl. Obč. zák. Stretnutie na, ktorom mal odznieť nebolo prístupné širokej verejnosti ale zúčastnili sa ho len vopred osobne pozvaní účastníci, alebo účastníci pozvaní prostredníctvom svojich vedúcich pracovníkov. Navyše údajný prísľub urobil zakladateľ žalobcu ešte pred vznikom žalovaného (ten vznikol zápisom do obchodného registra 22. júna 2007). Ak by aj bol prísľub relevantný, bol by z neho vzhľadom na ustanovenia § 57 ods. 1, § 62, § 64 Obch. zák., zaviazaný p. B. a nie žalobca.

K obrane žalovanej, že došlo k odpusteniu dlhu formou vyhlásenia z 24. marca 2009 v ktorom sa písomne potvrdzovali jednotlivé vyúčtovania, ktoré záväzok žalovanej neobsahoval, súd prvého stupňa uviedol, že jedným zo spôsobov zániku záväzku dlžníka je síce aj odpustenie jeho dlhu veriteľom bez uspokojenia, nie je to však jednostranný úkon, ale na jeho relevanciu je potrebný aj súhlas dlžníka a dohoda musí mať písomnú formu. Zo sporného vyhlásenia vôľa žalobcu odpustiť dlh nevyplýva a nie je splnená ani podmienka písomnej formy.

Súd pretože mal z vykonaného dokazovania za to, že sporné peňažné prostriedky boli odporkyni vyplatené titulom zmluvného záväzkového vzťahu ako záloha na sprostredkovateľskú províziu, čomu nasvedčuje aj pasívne správanie žalovanej, ktorá akceptovala jednostranné zápočty provízií, na vyplatenie ktorých jej vznikol nárok, považoval žalobu za dôvodnú. Žalovanú preto zaviazal na zaplatenie rozdielu medzi vyplatenou zálohou a výškou započítaných provízií.

Krajský súd v Bratislave rozhodujúc a odvolaní žalovanej rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil. V odôvodnení rozsudku uviedol, že dokazovanie v rozsahu vykonanom súdom prvého stupňa považuje za dostatočné. V rozhodnutí sa podrobne zaoberal všetkými účastníkmi tvrdenými skutočnosťami a vnesenými námietkami a tieto správne jednotlivito i v ich vzájomnej súvislosti vyhodnotil a právny záver, ku ktorému dospel je správny.

Odvolací súd na zdôraznenie správnosti rozhodnutia vzal do úvahy aj skutočnosť, že hoci dohoda o návratnosti zálohy na províziu nebola jednoznačne medzi účastníkmi dohodnutá, dokazovanie vykonané súdom prvého stupňa je dostatočné pre vytvorenie komplexného pohľadu na okolnosti prípadu, vrátane podmienok existujúcich v súvislosti s vyplatením provízie žalovanej. Za správny považuje aj záver súdu prvého stupňa, že prejav p. B. na stretnutí v Banskej Bystrici 20. júna 2007 nie je verejným príslubom, lebo nebola splnená podmienka verejnosti a určenia neobmedzenému počtu osôb. Správny je aj názor súdu prvého stupňa, že neboli splnené podmienky preto, aby sa konanie žalobcu dalo považovať za smerujúce k odpusteniu dlhu.

Odvolací súd za nesprávny považoval názor žalovanej, že ak sa nejednalo o verejný príslub, treba poskytnutie zálohy považovať za uzavretie inomínátnej zmluvy, podľa ktorej bolo povinnosťou žalovanej ukončenie zmluvného vzťahu so spoločnosťou C. a povinnosťou žalobcu poskytnúť zato plnenie – províziu. Z vykonaného dokazovania nebol zistený vznik právneho vzťahu, z ktorého by bolo možné plnenie kvalifikovať ako nenávratné plnenie. Odvolací súd v tejto súvislosti poukázal na skutočnosť, že záloha mala prekryť obdobie, kým žalovaná získa príjmy z následnej sprostredkovateľskej činnosti vykonávanej pre žalobcu. Ak by žalovaná pokračovala v činnosti pre žalobcu, získala by ďalšie provízie, ktoré by sa nepochybne započítali proti zálohe. Keďže zmluvný vzťah účastníkov skončil skôr ako sa vyplatená záloha takýmto spôsobom konzumovala s nárokom na províziu, získala prospech plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol a takto získaný majetkový prospech musí žalobcovi vydať.

Rozsudok odvolacieho súdu nadobudol právoplatnosť 12. mája 2011.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie žalovaná. Ako dôvod uviedla, že postupom súdu jej bola odňatá možnosť konať pred súdom, čím je daná prípustnosť aj dôvodnosť dovolania podľa § 237 písm. f) O. s. p. Uvedené pochybenie spočíva v tom, že odvolací rozsudok je nedostatočne odôvodnený a odvolací súd sa v ňom nedostatočne vysporiadal s námietkami žalovanej, ktoré sú pre posúdenie veci kľúčové, čo má za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia. V rozhodnutí odvolací súd len zreprodukoval argumentáciu súdu prvého stupňa a uviedol, že sa stotožňuje s jeho odôvodnením, hoci v prejednáwanej veci takýto postup (zrejme § 219 ods. 2 O. s. p.) nebol na mieste. Odvolací súd v rozsudku vôbec nereagoval na argumenty žalovanej a na výčitku, že nevzal do úvahy výpovede svedkov,

ktorí boli vypočutí v prejednávanej veci a ďalších, ktorí boli vypočutí v iných obdobných konaniach. Osvojil si argumentáciu konateľa žalobcu p. Š., ktorú podporil len svedok B., ktorý je spoločníkom žalobcu a svedok D., pričom ani tieto výpovede neboli jednotné a boli v nich rozpory. Tým, že súdy nevzali do úvahy výpovede 18 svedkov, jednoznačne upreli žalovanej právo konať pred súdom. S ich výpoveďami sa odvolací súd nevysporiadal a nevysvetlil, prečo ich nevzal do úvahy.

Žalovaná poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (sp. zn. 1 Cdo 232/2000), na niektoré nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky a judikatúru Európskeho súdu, z ktorých vyplýva, že právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia patrí medzi základné zásady spravodlivého súdneho procesu. Ak rozhodnutie nereaguje na argumenty účastníkov, ktoré sú pre rozhodnutia rozhodujúce a nedáva špecifickú odpoveď práve na tieto argumenty, nie je dodržaná požiadavka spravodlivého súdneho procesu a znamená porušenie ústavou zaručeného práva na súdnu ochranu (čl. 46 a nasl. Ústavy Slovenskej republiky).

Žalobca v rozsiahlom vyjadrení k dovolaniu žiadal potvrdiť rozsudok odvolacieho súdu, ako vecne správny. Súdy podľa neho riadne zistili skutočný stav veci a správne ho aj po právnej správne posúdili. Dovolanie je preto neprípustné.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podali včas účastníci konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.) predovšetkým skúmal, či napadnuté rozhodnutie je možné účinne dovolaním napadnúť.

Podľa § 236 ods. 1 O. s. p. možno dovolaním napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu prvého stupňa, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Podľa § 238 O. s. p. je prípustné dovolanie proti rozsudku, ktorým bol zmenený rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej (ods. 1), proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (ods. 2) a proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vyslovil vo výroku svojho potvrdzujúceho rozsudku, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu,

alebo ak ide o potvrdenie rozsudku súdu prvého stupňa, ktorým súd prvého stupňa vo výroku vyslovil neplatnosť zmluvnej podmienky podľa § 153 ods. 3 a 4.

V prejednávanej veci nejde o žiaden z vymenovaných prípadov, preto proti predmetnému rozsudku ustanovenie § 238 O. s. p. prípustnosť dovolania nezakladá. Proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu je však dovolanie prípustné, ak je daný niektorý z dôvodov uvedených v § 237 O. s. p. Okrem iných je to aj prípad, ak bola účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f O. s. p.). Tohto dôvodu prípustnosti sa dovoľáva žalovaná.

Pod odňatím možnosti pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv, priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom obhájenia a ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Zdrojom porušenia procesných práv žalovanej je podľa nej skutočnosť, že súd prvého stupňa nevzal do úvahy výpovede svedkov a rozhodnutie založil na argumentácii žalobcu, ktorá bola podporená len výpoveďou konateľa žalobcu a svedka B.. Neprihliadol na výpovede 18 svedkov a nevysvetlil prečo ich do úvahy nevzal. Odvolací súd odvolaním vyčítaný nedostatok neodstránil. V podstate ide o výčitku, že súd prvého stupňa založil svoje rozhodnutie na nesprávnom hodnotení dôkazov, dôsledkom čoho je nesprávny skutkový záver, na ňom založený nesprávny právny záver a z toho vyplývajúce nesprávne rozhodnutie. Odvolací súd nesprávne rozhodnutie potvrdil.

Takto vytýkané chyby nemožno podľa názoru dovolacieho súdu považovať za odňatie možnosti účastníka konať pred súdom. Žalovaná mal možnosť uplatniť všetky práva, ktoré jej procesná predpis priznáva. Súd prvého stupňa v konaní vykonal všetky navrhované dôkazy a účastníci na poslednom pojednávaní pred vyhlásením rozsudku, zrejme po poučení podľa § 120 ods. 4 O. s. p. výslovne uviedli, že vykonanie ďalších dôkazov nenavrhujú (č. l. 250 spisu). Dovolateľkou tvrdené skutočnosti, by znamenali, že konania bolo postihnuté vadami (inými vadami ako sú uvedené v § 237), ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) a rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p.). Sú to skutočnosti, ktoré môžu zakladať dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť. Znamená to, že dovolací súd

by na uvedené procesné vady mohol prihliadnuť len, ak by proti napadnutému rozhodnutiu bolo dovolanie prípustné z iných dôvodov.

Za dôvod naplňujúci podmienku prípustnosti dovolania dovolací súd nepovažoval ani druhý dôvod uvádzaný v dovolaní. Dovolateľ za dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ považuje nedostatky odôvodnenia rozsudku súdu prvého stupňa. Jeho nedostatočnosť podľa neho spočíva v tom, že odvolací súd sa riadne nevysporiadal s podstatnými argumentmi, ktorými žalovaný odôvodňoval nesprávnosť rozhodnutia súdu prvého stupňa.

Vzhľadom na uvedenú námietku navrhovateľa bolo potrebné zaujať právny záver o tom, či nedostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia zakladá procesnú vadu konania v zmysle § 237 písm. f/ O. s. p., alebo či má za následok (len) procesnú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.

Treba prisvedčiť žalovanej že vada konania uvedená v § 237 písm. f/ O. s. p. znamená vždy porušenie čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky aj čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (napr. II. ÚS 261/06). To však neznačí, že by zároveň nevyhnutne platil aj opak, teda to, že každé porušenie práva na spravodlivý súdny proces dosahuje až intenzitu vady konania v zmysle § 237 O. s. p.

Ústava Slovenskej republiky neupravuje, aké dôsledky majú jednotlivé procesné nesprávnosti, ku ktorým v praxi dochádza v konaní pred súdmi, ani nestanovuje predpoklady ich možnej nápravy v opravnom konaní. Bližšiu úpravu ústavne garantovaného práva na súdnu ochranu obsahuje Občiansky súdny poriadok, ktorý vo svojich ustanoveniach predpokladá aj možnosť vzniku určitých procesných pochybení súdu v občianskom súdnom konaní. V nadväznosti na podstatu, význam a procesné dôsledky týchto pochybení upravuje Občiansky súdny poriadok aj predpoklady a podmienky, za ktorých možno v dovolacom konaní napraviť procesné nesprávnosti konania na súdoch nižších stupňov. Najzávažnejším procesným vadám konania, ktorú sú taxatívne vymenované v § 237 O. s. p., pripisuje Občiansky súdny poriadok osobitný význam – vady tejto povahy považuje za okolnosť zakladajúcu prípustnosť dovolania (§ 237 O. s. p.) a zároveň tiež za prípustný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. a/ O. s. p.). Aj niektorým ďalším procesným vadám konania nedosahujúcim stupeň závažnosti procesných vád v zmysle § 237 O. s. p. pripisuje Občiansky

súdny poriadok význam. Iné vady, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, na rozdiel od procesných väd vymenovaných v § 237 O. s. p., považuje síce za relevantný dovolací dôvod (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.), nie však za dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania.

Uvedený záver je obsiahnutý už v rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 28. augusta 1997 sp. zn. 2 Cdo 5/1997, ktoré bolo uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. R 111/1998 (časť právnej vety „konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p.) aj vtedy, ak odvolací súd svoj právny záver riadne neodôvodnil, takže jeho rozsudok zostal nepreskúmateľný“). Z tohto judikátu vychádza dlhoročná ustálená rozhodovacia prax Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá považuje nedostatočné odôvodnenie rozsudku odvolacieho súdu za vadu konania, ktorá môže zakladať dôvodnosť dovolania, nie však jeho prípustnosť podľa § 237 ods. 1 O. s. p. O aktuálnosti uvedeného judikátu svedčí okrem iných aj nedávne uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. novembra 2011 sp. zn. IV ÚS 487/2011, podľa ktorého uvedený právny názor k výkladu § 237 písm. f/ O. s. p. považuje z ústavného hľadiska za akceptovateľný a neporušujúci základné práva sťažovateľa.

Dovolací súd, vychádzajúc z uvedeného judikátu preto dospel k záveru, že na vytýkanú vadu rozhodnutia odvolacieho súdu - nedostatočné odôvodnenie, by mohol prihliadnuť len vtedy, ak by bolo dovolanie proti napadnutému rozhodnutiu prípustné z iného dôvodu.

Z uvedeného vyplýva, že nebol naplnený dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O. s. p. Keďže dovolací súd nezistil ani iný dôvod, ktorý by zakladal prípustnosť dovolania (§ 242 ods. 1 O. s. p.), dovolanie žalovaného ako neprípustné podľa § 218 ods. 1 O. s. p. v spojení s ustanovením 243b ods. 5 O. s. p. odmietol, ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Riadiac sa pritom právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Úspešný žalobca má podľa § 243b ods. 5 v spojení s § 244 ods. 1 a § 142 ods. 1 O. s. p. právo na náhradu trov, ktoré mu vznikli v dovolacom konaní. Jeho trovy pozostávajú z trov právneho zastúpenia advokátom za jeden úkon právnej pomoci (vyjadrenie k dovolaniu) 18,26 eur (§ 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z.) a z náhrady výdavkov v paušálnej výške 7,41 eur (§ 16 ods. 3 tarify), spolu 25,67 eur.

Poučenie: Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 29. februára 2012

JUDr. Peter Dukes, v. r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Lucia Blažíčková